

REFERENCES

- “Bila knyha «Maibutnie rehuliuвання diialnosti lombardiv» [White Paper "Future Regulation of Pawnshops"]. NBU. Kyiv, 2020. https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/White_paper_lombard_2020.pdf?v=4
- Boiko, S. V., and Keba, A. A. “Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku lombardiv v Ukraini” [The Modern State and Prospects of Lombard Development in Ukraine]. *Internauka. Seriiia «Ekonomichni nauky»*, no. 16 (2017). <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15115321262724.pdf>
- D’Este, R. “The Effects of Stolen-Goods Markets on Crime: Pawnshops, Property Theft, and the Gold Rush of the 2000s”. *The Journal of Law and Economics*, vol. 63, no. 3 (2020): 449-472.
DOI: <https://doi.org/10.1086/707785>
- Drebot, N. P., Tanchak, Ya. A., and Mykolyshyn, M. M. “Tendentsii rozvytku nebankivskykh finansovykh ustanov na rynku finansovykh posluh Ukrainy” [Trends in the Development of Non-Banking Financial Institutions in the Financial Services Market of Ukraine]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 30, no. 1 (2020): 109-114.
DOI: <https://doi.org/10.36930/40300119>
- Garcia-Santillan, A. et al. “Pawnshops: Are They Really a Solution for the Vulnerable Population?” *Ecoforum Journal*, vol. 6, no. 1 (2017). <http://www.ecoforumjournal.ro/index.php/eco/article/viewFile/554/341>
- Kalivoshko, O. “Strukturna kharakterystyka lombardiv yak infrastrukturalnoi odynytisi finansovo-kredytnoho rynku” [Structural Characteristics of Pawnshops as an Infrastructural Unit of the Financial and Credit Market]. *Formuvannya rynkovoї ekonomiky v Ukraini*, no. 42 (2019): 61-71.
DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/meu.2019.42.0.2939>
- Kozachenko, H., Zavora, T., and Shapoval, L. “Instrumentarii vyznachennia vplyvu sotsialnoi bezpeky na rozvytok lombardnoi diialnosti Ukrainy” [Tools for Determining Social Security Impact on the Development of Pawnshop Activity of Ukraine]. *Instytut bukhhalterskoho obliku, kontrol ta analiz v umovakh hlobalizatsii*, no. 3-4 (2019): 120-132.
DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2019.03.120>
- [Legal Act of Ukraine] (2005). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0565-05#Text>
- Levaieva, L. Yu. “Investytsiina stratehiia rozvytku lombardiv” [The Investment Strategy of the Lombards Development]. *Ekonomichnyi visnyk universytetu*, vol. 1, no. 37 (2018): 226-236.
- Parkhomenko, Ye. Yu. “Instytutsiinyi status lombardiv ta yoho vplyv na audyt finansovoi zvitnosti” [The Institutional Status of Pawnshops and its Impact on the Audit of Financial Reporting]. *Biznes Inform*, no. 5 (2018): 377-383. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2018-5_0-pages-377_383.pdf
- Posey, P. “Refinancing the American Dream: The Consequences of Targeted Financial Policy for Political and Racial Inequality in the United States. 2019”. <https://repository.upenn.edu/edissertations/3229/>
- Radchenko, N. H., and Shchevelieva, O. V. “Lombard – realii syohodennia” [Pawnshop – The Realities of Today]. *Sotsialno-ekonomichni problemy rozvytku biznesu ta mistsevoho samovriaduvannia*. 2019. <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/8170>

УДК 336.225

JEL: G23; G28; H30; H39

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ФІСКАЛЬНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

©2021 ШАПОШНИКОВ К. С., КРИЛОВ Д. В., ЯКУШКО І. В.

УДК 336.225

JEL: G23; G28; H30; H39

Шапошников К. С., Крилов Д. В., Якушко І. В. Теоретичні аспекти визначення сутності фінансових інструментів

Головною метою цієї статті є дослідження наявних наукових концепцій розгляду сутності категорії «фінансовий інструмент» та обґрунтування сутності цієї дефініції. Зазначено, що постає актуальне питання поглиблення сформованих і розробки нових положень у сфері функціонування фінансової системи, пошуку оптимальної моделі розвитку такої системи. Таким чином, існує потреба в реалізації нових досліджень у зазначеній сфері для поглиблення теоретичних аспектів функціонування фінансової системи, включаючи необхідність обґрунтування змісту окремих наукових категорій і конкретизації вже існуючих. У статті розглянуто сутність категорії «економічний інструмент», проведено аналіз існуючих концепцій дослідження цієї дефініції. Встановлено, що цей вид інструментів є невід’ємною складовою всього механізму державного регулювання національної економіки, стимулювання розвитку окремих галузей господарства, управління державною власністю. Це дозволило продовжити далі вивчати роль різних видів економічних інструментів у забезпеченні ефективного функціонування національної економіки, зокрема фінансових. Також встановлено, що в переважній більшості випадків, використовуючи категорію «фінансовий інструмент», науковці часто ототожнюють її з дефініцією «податковий інструмент». У значній кількості робіт при розгляді подібних наукових понять від слова «фінансовий» також недостатньо уваги приділяється саме конкретизації змісту фінансових інструментів. Таким чином, у статті запропоновано розглядати зміст категорії «фінансовий інструмент» таким чином: фінансовий інструмент – засіб, який використовується для акумулювання фінансових ресурсів економічних суб’єктів з метою формування доходів державного бюджету.

Ключові слова: фінансовий інструмент, фінансова політика, податковий інструмент, фінансова система, податкова система.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-7-228-233>

Рис.: 1. **Бібл.:** 12.

Шапошников Костянтин Сергійович – доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, начальник відділу науково-дослідної роботи та атестації наукових кадрів Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України (вул. Митрополита Василя Липківського, 36, Київ, 03035, Україна)

E-mail: k.s.shaposhnikov@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0640-9934>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1415462/kostiantyn-shaposhnykov/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57205183321>

Крилов Денис Валерійович – доктор економічних наук, Заслужений економіст України, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Запорізького національного університету (вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, 69600, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8522-5433>

E-mail: d.v.krilov76@gmail.com

Якушко Інна Валеріївна – кандидат економічних наук, асистент кафедри обліку і аудиту Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (вул. Володимирська, 60, Київ, 01033, Україна)

E-mail: yakushko_i@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1161-7383>

UDC 336.225

JEL: G23; G28; H30; H39

Shaposhnykov K. S., Krylov D. V., Yakushko I. V. The Theoretical Aspects of Defining the Essence of Fiscal Instruments

The main aim of this article is to research the existing scientific concepts for considering the essence of the category of «fiscal instrument» and substantiate the essence of this definition. It is noted that there is an urgent issue of deepening the provisions formed and also developing further provisions in the field of functioning of the fiscal system, searching for the optimal model when developing such a system. Thus, there is a need for the implementation of new researches in this sphere to deepen the theoretical aspects of the functioning of the fiscal system, including the need to substantiate the content of certain scientific categories and specify existing ones. The article considers the essence of the category of «economic instrument», analyzes the existing concepts of research of this definition. It is determined that this type of instruments is an integral part of the whole mechanism of the State regulation of the national economy, stimulation of the development of certain sectors of the economy, management of the State property. This allowed us to continue to study the role of various types of economic instruments in ensuring the efficient functioning of the national economy, in particular fiscal ones. It is also determined that in the vast majority of cases, using the category of «fiscal instrument», scientists often identify it with the definition of «tax instrument». In a significant number of works when considering derivative scientific concepts from the word «fiscal», it is also not enough attention to specify the content of fiscal instruments. Thus, the article proposes to consider the content of the category of «fiscal instrument» as follows: fiscal instrument – a means used to save financial resources of economic entities in order to generate the State budget revenues.

Keywords: fiscal instrument, fiscal policy, tax instrument, fiscal system, tax system.

Fig.: 1. **Bibl.:** 12.

Shaposhnykov Kostiantyn S. – D. Sc. (Economics), Professor, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Head of the Department of Research and Attestation of Scientific Personnel of the State Scientific Institution "Institute of Education Content Modernization" of the Ministry of Education and Science of Ukraine (36 Mytropolyta Vasylia Lypkivskoho Str., Kyiv, 03035, Ukraine)

E-mail: k.s.shaposhnykov@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0640-9934>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1415462/kostiantyn-shaposhnykov/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57205183321>

Krylov Denys V. – D. Sc. (Economics), Honored Economist of Ukraine, Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Zaporizhzhia National University (66 Zhukovskoho Str., Zaporizhzhia, 69600, Ukraine)

E-mail: d.v.krilov76@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8522-5433>

Yakushko Inna V. – PhD (Economics), Assistant of the Department of Accounting and Auditing, Taras Shevchenko National University of Kyiv (60 Volodymyrska Str., Kyiv, 01033, Ukraine)

E-mail: yakushko_i@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1161-7383>

Розвиток фіскальної системи є важливим завданням забезпечення реалізації заходів формування сприятливих умов для розвитку національної економіки. Саме за допомогою використання значного спектра різних методів, інструментів і важелів у цій сфері органи державної влади мають здатність здійснювати значний вплив на різні економічні процеси, забезпечувати розвиток окремих сфер і галузей національного господарства, підтримувати функціонування різних видів економічних суб'єктів. Проте наявність широкого спектра можливостей зумовлює і необхідність пошуку ефективних і прийнятних для суспільства моделей, перш за все, оподаткування. Це зумовлює необхідність постійного проведення відповідних досліджень у сфері функціонування фіскальної та податкових систем, у т. ч. ана-

лізу впливу впровадження окремих податків і зборів на розвиток господарських відносин у країні.

З іншого боку, важливість формування якісної та ефективно чинної фіскальної системи зумовлюється тим, що в межах такої системи здійснюється акумулювання коштів до державного та місцевих бюджетів. Це, своєю чергою, вимагає від органів державної влади пошуку збалансованої моделі оподаткування, яка б, передусім, дозволяла акумулювати необхідні ресурси для здійснення державою своїх функцій і сприяла б економічному розвитку країни, забезпеченню її конкурентоспроможності. Окреслене актуалізує питання поглиблення сформованих і розробки нових положень у сфері функціонування фіскальної системи, пошуку оптимальної моделі розвитку такої системи. Таким чином, існує потреба в реалізації но-

вих досліджень у зазначеній сфері для поглиблення теоретичних аспектів функціонування фіскальної системи, включаючи необхідність обґрунтування змісту окремих наукових категорій і конкретизації вже існуючих. Відповідно, у межах цієї статті проведемо аналіз економічної природи дефініції «фіскальний інструмент».

Питання функціонування фіскальних систем, особливостей їх трансформації та розвитку нині досліджуються в наукових роботах багатьох науковців, а саме: М. Вавріна, Г. Василевської, А. Вдовиченко, І. Канцур, Ю. Касперович, Н. Рудика, Н. Синютко, М. Слатвінської, М. Фільо, І. Хлебнікової та ін.

Дослідження теоретичних положень вивчення сутності та особливостей використання фіскальних інструментів для забезпечення підвищення ефективності функціонування податкових систем здійснюється в наукових роботах таких учених: О. Абакуменко, А. Амбрик, А. Баранник, Н. Гончаренко, І. Грицюк, В. Даценко, Р. Доля та ін.

Попри численні наукові дослідження у сфері функціонування фіскальних систем, значний рівень трансформаційних змін, що відбуваються в цій сфері, постійно існує потреба в уточненні й обґрунтуванні теоретичних аспектів розвитку зазначеної системи. На сьогодні сутність категорії «фіскальний інструмент» досліджена недостатньо, не конкретизовані змістовні ознаки цієї дефініції.

Метою статті є дослідження наявних наукових концепцій розгляду сутності категорії «фіскальний інструмент» і обґрунтування сутності цієї дефініції.

Проведення конкретизації сутності категорії «фіскальний інструмент» розпочнемо з розгляду природи економічних інструментів, особливостей їх використання. Цілком логічно стверджувати, що фіскальні інструменти являють собою лише окрему частину економічних інструментів і надають органам державної влади реальні можливості для здійснення впливу на поведінку економічних суб'єктів.

Аналізуючи наукові роботи, у яких ученими приділяється значна увага обґрунтуванню сутності економічних інструментів, можна зробити висновок, що існує певне єдине бачення змісту таких інструментів. Науковці загалом підтримують позицію, що окреслені інструменти є сукупністю певних заходів, які дозволяють впливати на функціонування економічних суб'єктів, змінювати їхню економічну поведінку та формувати умови для подальшого розвитку. Використання таких інструментів є невід'ємною складовою формування економічної політики держави. Доречно зауважують О. Заклекта та О. Шиманська, що «для реалізації цілей економічної політики використовується певний інструментарій, тобто комплекс важелів регулювання, через використання яких держава прагне досягти поставлених цілей. Процес вибору інстру-

ментів як засобів досягнення цілей є найважливішим етапом у процесі реалізації економічної політики, оскільки кожен інструмент може виявляти себе неоднозначно за різних економічних умов, тому доволі важливо знати, яким має бути інструмент економічної політики, коли і як його застосовувати» [5, с. 27].

У словнику А. Н. Сухарева надається таке визначення сутності дефініції «економічний інструмент» – «економічна категорія, свідомо, цілеспрямовано використовується в інтересах суб'єктів господарювання та держави. Може чинити на суспільне виробництво кількісний і якісний вплив» [8]. Таким чином, економічні інструменти є невід'ємною складовою всього механізму державного регулювання національної економіки, стимулювання розвитку окремих галузей господарства, управління державною власністю тощо.

Дослідження сутності, особливостей використання економічних інструментів є непростим у реаліях постійних трансформацій економіки країн, зміни екзогенних чинників, що визначають їхні специфічні риси розвитку. Проте такі інструменти нині є єдиним шляхом забезпечення втручання держави в господарські процеси, які відбуваються в суспільстві, з метою забезпечення ефективного розвитку всіх економічних суб'єктів.

Як уже зазначалося, фіскальні інструменти є невід'ємною складовою системи економічних інструментів, оскільки дозволяють регулювати економічні, фінансові процеси в державі за допомогою насамперед податків, їхніх розмірів, особливостей формування бази оподаткування тощо.

Розглянемо сутність фіскальних інструментів детальніше. Наведемо декілька концептуальних підходів до визначення змісту таких інструментів, що на сьогодні представлені в науковій літературі. Наприклад, І. Канцур, розглядаючи сутність фіскального механізму, його інструменти та принципи дії, зауважує, що «реалізація фіскального механізму забезпечується завдяки системі інструментів, які регулюють соціально-економічний розвиток суспільства, мінімізуючи порушення в процесі розподілу та перерозподілу національного доходу... як інструменти фіскального механізму розглядаємо певні засоби, які застосовуються державою для виконання своїх функцій, тобто це конкретні способи впливу на процес формування ресурсів бюджету, їх розміщення та ефективне використання» [6, с. 123–124].

Своєю чергою, А. Б. Баранник і В. В. Даценко, розглядаючи особливості використання фіскальних інструментів стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств, зауважують, що «в арсеналі державних фіскальних інструментів чільне місце посідають податкові важелі. Зазвичай, це податки, податкові пільги, податкові режими. Вважаємо, що до них можна віднести й податкову культуру суспільства» [2, с. 31]. Таким чином, автори під час

реалізації свого дослідження більшу увагу приділяють потенціалу використання передусім податкових інструментів для стимулювання інноваційного розвитку національної економіки. Однак, на наше переконання, у процесі реалізації державної інноваційної політики також важливо використовувати й інші види фіскальних інструментів, які в поєднанні дають змогу отримати кращий результат.

Н. І. Гончаренко, Р. М. Доля, Д. В. Сурін стверджують, що «фіскальний інструментарій є ключовим елементом системи регулювання економічного розвитку розвинених ринкових відносин, а тому дослідження інструментів оподаткування є однією з важливих складових сучасних наукових досліджень, які створюють основу для прийняття тактичних і стратегічних рішень у галузі державного регулювання макро- та мікроекономічного розвитку та зовнішньоекономічної політики» [3, с. 91]. У своєму дослідженні, яке стосувалося пізнання особливостей використання фіскальних інструментів для забезпечення макроекономічного розвитку держави, автори основну увагу також приділяють податковим інструментам, зазначаючи, що «серед засобів фіскальної політики основним, найбільш універсальним та дієвим фінансовим інструментом виступають податки. Це пояснюється тим, що на відміну від решти інструментів вони носять практично всеосяжний характер – зачіпають майже усіх юридичних осіб та практично все дієздатне населення» [3, с. 91]. Саме окреслений підхід до розгляду сутності фіскальних інструментів, які розглядаються виключно через пізнання теоретичних і прикладних аспектів реалізації саме податкової політики, значно ускладнює розуміння змісту таких інструментів та визначення особливостей їх використання.

І. В. Грицюк констатує, що «фіскальні інструменти забезпечують встановлення макроекономічної рівноваги, збалансованості економіки та прямо впливають на реальні об'єми національного виробництва, зайнятість, інфляцію ... за допомогою фіскальних інструментів держава може ефективно регулювати доходи і видатки бюджету, стимулювати чи обмежувати підприємницьку активність, впливати на інфляцію і безробіття» [4, с. 146]. Поділяємо думку автора, що при розгляді фіскальних інструментів, їхньої сутності, функцій необхідно чітко розуміти, що ототожнювати фіскальні та податкові інструменти у процесі дослідження фіскального стимулювання економічного розвитку не варто, оскільки потенціал таких інструментів до впливу на господарські процеси в країні є більшим порівняно з використанням виключно податкових інструментів. У цьому контексті доцільно зауважує Л. П. Амбрик, що «у арсеналі держави фіскальний інструментарій включає такий набір фіскальних інструментів: податкові інструменти; державні видатки; міжбюджетні та соціальні трансферти; боргові інструменти (державні й місцеві (муніципальні) запозичення)» [1, с. 26]. Отже, цілком погоджуємося, що «фіскальні інструменти є базови-

ми в забезпеченні держави необхідними грошовими коштами для виконання своїх функцій. Тобто за допомогою фіскальних інструментів держава може ефективно регулювати доходи і видатки бюджету, стимулювати чи обмежувати підприємницьку активність, впливати на інфляцію і безробіття» [4, с. 147].

Таким чином, результати аналізу наукових праць, у межах яких проводиться дослідження сутності фіскальних інструментів, їх видів, особливостей використання дозволяють зробити такі висновки. *По-перше*, у наукових роботах досить часто ототожнюють такі категорії, як «податкові інструменти», «фіскальні інструменти», що ускладнює сам процес визначення змісту фіскальних інструментів, пошуку відмінностей їх від інструментів податкової політики.

По-друге, складність розуміння сутності категорії «фіскальний інструмент» також полягає в тому, що в науковій літературі вченими використовується досить широкий спектр взаємопов'язаних категорій, зміст яких досить часто не розкривається. До таких дефініцій можна віднести: «фіскальне стимулювання», «фіскальний механізм», «фіскальне регулювання», «фіскальне навантаження» «фіскальна політика», «фіскальний простір», «інструменти фіскальної політики», «фіскальне забезпечення» тощо. Цілком логічно, що всі економічні категорії відображають окремі організаційно-економічні процеси, які безпосередньо пов'язані з використанням різних видів фіскальних інструментів.

По-третьє, категорія «фіскальні інструменти» за своєю природою відображає досить складну систему управлінських відносин, які виникають у процесі реалізації значного спектра економічних процесів (економічне регулювання, економічне управління, економічне забезпечення, економічне стимулювання і т. ін.). Саме це й зумовлює і складну систему самих фіскальних інструментів, які використовуються для реалізації відповідного впливу на господарську діяльність економічних суб'єктів. Така ситуація зумовлює складність проведення системних досліджень у цій сфері з описом особливостей використання різних типів таких інструментів. Саме тому науковці часто у своїх працях розглядають лише окремі види окреслених інструментів, потенціал їх використання для розвитку окремих галузей, сфер національного господарства. При такому підході проводити аналіз сутності категорії «фіскальні інструменти» значна кількість науковців не вважає за доцільне. Проте в самих наукових роботах назва окресленої категорії використовується часто.

Отже, враховуючи результати контент-аналізу наукових підходів до розгляду сутності фіскальних інструментів, наукові праці вчених, у яких фрагментарно розглядаються питання фіскального регулювання розвитку національної економіки, визначимо авторський підхід до трактування цієї дефініції (*рис. 1*).

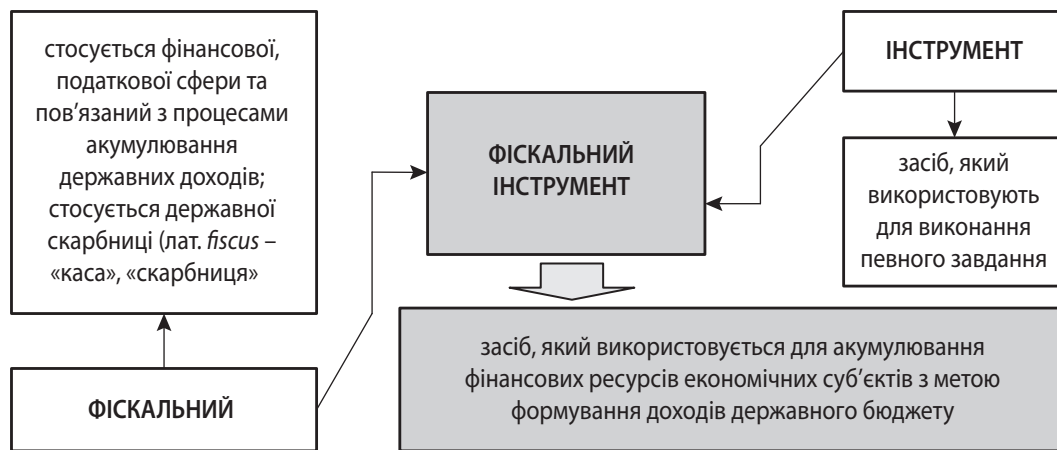

Рис. 1. Сутність категорії «фіскальний інструмент»

Джерело: складено на основі [7; 9–12].

ВИСНОВКИ

Таким чином, у статті проведено дослідження сутності категорії «фіскальний інструмент». Вагома увага була приділена вивченню сформованих концептуальних підходів до розгляду змісту цієї категорії. У результаті проведення цього дослідження встановлено, що питанням пізнання природи окресленої категорії нині приділено небагато наукових робіт. У переважній більшості випадків категорію «фіскальний інструмент» науковці ототожнюють з дефініцією «податковий інструмент». У значній кількості робіт при розгляді похідних наукових понять від слова «фіскальний» («фіскальне стимулювання», «фіскальний механізм», «фіскальне регулювання», «фіскальне навантаження» «фіскальна політика», «фіскальний простір», «інструменти фіскальної політики», «фіскальне забезпечення») також недостатньо уваги приділяється саме конкретизації змісту фіскальних інструментів, хоча такі інструменти є невід'ємною складовою функціонування фіскального механізму та дозволяють органам державної влади впливати на економічних суб'єктів з метою, насамперед, забезпечення можливості виконання державою власних функцій.

Отже, запропоновано розглядати зміст категорії «фіскальний інструмент» таким чином: *фіскальний інструмент – засіб, який використовується для акумулювання фінансових ресурсів економічних суб'єктів з метою формування доходів державного бюджету.* ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Амбрик Л. П. Розбудова фіскального інструментарію забезпечення економічного зростання в Україні : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Тернопіль, 2013. 232 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/1646/1/Ambryk%20Dissertation.pdf>
2. Баранник Л. Б., Даценко В. В. Фіскальні інструменти стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств. *Науковий погляд: економіка та*

управління. 2017. № 1. С. 29–39. URL: http://scientifiscview.umsf.in.ua/archive/2017/1_57_2017/6.pdf

3. Гончаренко Н. І., Доля Р. М., Сурін Д. В. Фіскальний інструментарій як ключовий елемент системи регулювання економічного розвитку держави на макрорівні. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм».* 2016. Вип. 5. С. 90–93.
4. Грицюк І. В. Бюджетно-податкові інструменти регулювання дефіциту бюджету. *Економічний аналіз.* 2014. Т. 18. № 2. С. 146–152.
5. Заклекта О., Шиманська О. Цілі, інструменти та обмеження економічної політики: теоретичні засади та сучасні реалії. *Вісник THEU.* 2015. № 1. С. 24–32. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/2560/1/Заклекта%2024-32.pdf>
6. Канцур І. Фіскальний механізм: сутність, інструменти та принципи його дії. *Світ фінансів.* 2015. № 4. С. 117–129. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/2834/1/Канцур%201..pdf>
7. Рудик Н. В. Фіскальна діджиталізація – інструмент партнерства держави та малого і середнього бізнесу. *Бізнес Інформ.* 2019. № 11. С. 316–322. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-11-316-322>
8. Сухарев А. Н. Економічний словник, 2008. URL: <http://epi.cc.ua/ekonomicheskij-slovar.html>
9. Abramova A. et al. Ecosystem of VAT Administration in E-Commerce: Case of the Eastern Europe Countries / Abramova A., Shaposhnykov K., Zhavoronok A., Liutikov P., Skvirskyi I., Lukashev O. *Estudios de Economía Aplicada.* 2021. Vol. 39 No. 5. DOI: <http://dx.doi.org/10.25115/eea.v39i5.4909>
10. Shkarlet S., Dubyna M., Zhuk O. Determinants of the Financial Services Market Functioning in the Era of the Informational Economy Development. *Baltic Journal of Economic Studies.* 2018. Vol. 4. No. 3. P. 349–357. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-3-349-357>
11. Khudolei V. et al. Fiscal Stimulation of Spatial Development: The EU Countries' Cases / Khudolei V., Bespalov M., Tulchynska S., Tulchinsky R., Kholiavko N.

Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2021. № 1. С. 124–132.

DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i36.227676>

12. Lagovska O., Ilin V., Kotsupatriy M., Ishchenko M., Ver-bivska L. Priority directions of tax policy change in the information sphere. *Науковий вісник Національного гірничого університету*. 2020. № 3. Р. 183–190.
DOI: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2020-3/183>

REFERENCES

- Abramova, A. et al. "Ecosystem of VAT Administration in E-Commerce: Case of the Eastern Europe Countries". *Estudios de Economia Aplicada*, vol. 39, no. 5 (2021).
DOI: <http://dx.doi.org/10.25115/eea.v39i5.4909>
- Ambryk, L. P. "Rozbudova fiskalnoho instrumentarii zabezpechennia ekonomichnoho zrostantia v Ukraini" [Development of Fiscal Tools to Ensure Economic Growth in Ukraine]: *dys. ... cand. econ. nauk: 08.00.08*. Ternopil, 2013. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/1646/1/Ambryk%20Dissertation.pdf>
- Baranyk, L. B., and Datsenko, V. V. "Fiskalni instrumenty stymuliuвання innovatsiino-investytsiinoi diialnosti pidpriemstv" [Fiscal Instruments for Stimulating Innovation and Investment Activities of Enterprises]. *Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia*, no. 1 (2017): 29-39. http://scientificview.umsf.in.ua/archive/2017/1_57_2017/6.pdf
- Honcharenko, N. I., Dolia, R. M., and Surin, D. V. "Fiskalni instrumentarii yak kliuchovi elementy systemy rehuliuвання ekonomichnoho rozvytku derzhavy na makrorivni" [Fiscal Instruments as Key Element of State Economic Development Regulation at Macrolevel]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriya «Mizhnarodni vidnosyny. Ekonomika. Krainoznavstvo. Turyzm»*, no. 5 (2016): 90-93.
- Hrytsiuk, I. V. "Biudzhethno-podatkovi instrumenty rehuliuвання defitsytu biudzhetu" [Budget and Tax Instruments of Budget Deficit Regulation]. *Ekonomichnyi analiz*, vol. 18, no. 2 (2014): 146-152.
- Kantsur, I. "Fiskalni mekhanizm: sutnist, instrumenty ta pryntsyipy yoho dii" [Fiscal Mechanisms: The Essence, Tools and Principles of its Actions]. *Svit finansiv*, no. 4 (2015): 117-129. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/2834/1/Канцур%20I..pdf>
- Khudolei, V. "Fiscal Stimulation of Spatial Development: The EU Countries' Cases". *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky*, no. 1 (2021): 124-132.
DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i36.227676>
- Lagovska, O. "Priority directions of tax policy change in the information sphere". *Naukovyi visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu*, no. 3 (2020): 183-190.
DOI: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2020-3/183>
- Rudyk, N. V. "Fiskalna didzhytalizatsiia – instrument partnerstva derzhavy ta maloho i serednyoho biznesu" [Fiscal Digitalization as an Instrument in the Partnership Between the State and the Small and Medium-Sized Businesses]. *Biznes Inform*, no. 11 (2019): 316-322.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-11-316-322>
- Shkarlet, S., Dubyna, M., and Zhuk, O. "Determinants of the Financial Services Market Functioning in the Era of the Informational Economy Development". *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 4, no. 3 (2018): 349-357.
DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-3-349-357>
- Sukhariev, A. N. "Ekonomichnyi slovnyk" [Economic Dictionary]. 2008. <http://epi.cc.ua/ekonomicheskyy-slovar.html>
- Zaklekta, O., and Shymanska, O. "Tsili, instrumenty ta obmezhenia ekonomichnoi polityky: teoretychni zasady ta suchasni realii" [Goals, Tools and Limitations of Economic Policy: Theoretical Principles and Current Realities]. *Visnyk TNEU*, no. 1 (2015): 24-32. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/2560/1/Заклекта%20O.2015-32.pdf>